

İHALELİ İŞLERDE ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASI

İHALELİ İŞLERDE ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASI

İhaleli işlerde asgari işçilik uygulaması, önceden belirlenmiş asgari işçilik oranlarının belli bir parasal değere uygulanması yolu ile gerçekleştirilmektedir. Özel bina inşaatlardan farklılık arz eden noktalar ise daha çok asgari işçilik oranının uygulanacağı parasal değer

ne olduğu noktasında toplanmaktadır.

SSİY 110/1 gereğince ihale konusu işlerde asgari işçilik oranının uygulanacağı değer; “işin kesin kabulünün ya da geçici kabulünün noksansız olarak yapıldığı tarihten sonra ve işverene ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi hariç, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dâhil toplam istihkak tutarıdır.” Ancak bu düzenleme Kurum üntesinde yapılacak araştırma esnasında uygulanacaktır. Kurum Genelgesinin 9.21 başlıklı kısmına göre Kurum Müfettişlerince ihaleli işlerle ilgili yapılacak asgari işçilik incelemesi esnasında ihale konusu

işin “defter değeri” ile “o işe ilişkin ödenen toplam istihkak tutarı” karşılaştırılarak yüksek olan tutara asgari işçilik oranı uygulanacaktır. Meslek Mensupları Yönetmeliği 5/1-a kapsamınca Meslek Mensupları tarafından yapılan ihaleli işe ilişkin asgari işçilik incelemesinde ise, işin kesin veyahut geçici kabulünün noksansız yapıldığı tarihten sonra ve işverene ödenmesi gereken KDV tutarı hariç, akreditif bedeli ve malzeme fiyat farkı dâhil toplam istihkak tutarına o iş için belirlenen asgari işçilik oranı uygulanmak suretiyle işlem tesis edilir.

Kurum araştırmasında gerek Meslek Mensupları tarafından düzenlenen raporlarda ihaleli işlere ilişkin asgari işçilik oranının uygulanacağı değer işe ilişkin olarak belirlenen istihkak tutarıdır. Kurum Müfettişi ise ihaleli işe ilişkin defter değeri ile istihkak tutarını

mukayese ederek yüksek olan tutarı esas alacaktır.

Defter değeri ile kastedilen mevzuatta ayrıca ve açıkça tanımlanmamıştır. Bu değer, özel inşaatlar bakımından uygulamada kullanılan defter değeri olarak anlaşılması yerinde olacaktır. Buna göre ihaleli işi yapan işveren VUK hükümlerine göre defter tutmak zorundaysa

bu defterlerin incelenmesi sonucu, işe ilişkin yapıldığı anlaşılan harcamaların toplamının istihkaktan daha fazla olması halinde Kurum Müfettişi bu harcamaların toplamını ifade eden defter değerini esas alarak işlem yapacaktır.

İhaleli işlerde hem Meslek Mensubu hem de Kurum ünitesince nazara alınacak parasal değer "istihkak bedeli" olarak belirlenmiştir. Bu bedel Kurum Müfettişinin incelemesinde de defter değeri belirlenemiyorsa veya belirlenen defter değerinden yüksekse esas alınacaktır.

Bu sebeple ihaleli işlerin asgari işçilik uygulamasında önem arz eden istihkak bedeli kavramını detaylandırarak olursak; hak ediş veya diğer adıyla istihkak, yapılan ihaleli işe karşılık KDV tutarı hariç, akreditif bedeli ve malzeme fiyat farkı dâhil tutar olmak üzere idare tarafından işverene ödenmesi lazım gelen tutarı ifade etmektedir.

SSİY 110/5'e göre, "idare tarafından, işverene ödemelerin döviz olarak yapılması durumunda, döviz tutarı, ödemenin yapıldığı tarihlerdeki Merkez Bankasıncı belirlenen döviz satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek işlem yapılır." Hak ediş veya diğer adıyla istihkak bedelinin belirlenebilmesi için ihale konusu işe dair "geçici kabul veya kesin kabul tutanağı" düzenlenmiş olmalıdır. Geçici kabul tutanağı

ve kesin kabul tutanağının ne olduğu ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53. maddesi gereğince yayımlanan "Yapım İşleri Muayene ve Kabul Yönetmeliği" hükümlerine göre belirlenecektir.

Yönetmelik, Kamu İhale Kanunu kapsamında ihale ile iş yaptıran idarelerin yaptırdıkları işlerin muayene ve kabul işlemlerini

düzenlemektedir. Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. fıkrasına göre; taahhüt edilen iş, sözleşme ve eklerinde yer alan hükümlere uygun olarak tamamlandığında yüklenici idareye geçici kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunur.

İdarece oluşturulan geçici kabul komisyonu iş yerine giderek yüklenici tarafından yapılan işleri yine yönetmelikte belirtilen esaslara göre muayene eder ve inceler. Yönetmeliğin 9. maddesine göre, geçici kabul tutanağı yetkili makam tarafından onaylandıktan sonra geçerli olur ve geçici kabul yapılmış sayılır. Geçici kabul tutanağının bir örneği yönetmelik ekinde yer almaktadır.

Yönetmeliğin 10. maddesine göre; “kesin kabul için öngörülen süre tamamlandığında, yüklenici idareye kesin kabulün yapılması için yazılı olarak başvuruda bulunur. Kesin kabul komisyonu iş yerine giderek Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 41 ile 44. maddelerinde yazılı hükümlere göre işi inceler, muayene eder ve gerekli gördüğü kısımların işletme ve çalışma deneylerini yapar. Kesin kabul komisyonu, yaptığı inceleme ve muayene sonunda işi kesin kabule hazır bulduğu takdirde, yönetmelik ekinde yer alan kesin kabul tutanağını düzenler.

Bu tutanak komisyon üyelerince ve yüklenici tarafından imzalanır. Kesin kabul tutanağı yetkili makamca onaylandıktan sonra geçerli olur ve kesin kabul yapılmış sayılır.”

İhaleli konusu işlerde, asgari işçilik uygulamasının mümkün olarak tatbik edilebilmesi için işin geçici veya kesin kabul tutanağının tanzim edilmiş olması zaruridir. Çünkü bu düzenlenmedikçe işverene ödenecek istihkakın ne kadarlık tutarının ihale konusu işi ilgilendirdiği belirlenemeyecek ve asgari işçilik oranının uygulanacağı değer de bulunamayacaktır.

İstihkak tutarına, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dâhildir. Bunlardan malzeme fiyat farkı kısaca ihalenin uygulama yılı içinde yapılan iş kalemleri tutarlarının anlaşma yılı tutarlarına göre farklı olması durumunda belirli esaslara göre hesaplanarak ihaleyi alan yükleniciye yapılan ödeme olarak ifade edilmektedir.

Akreditif bedeli ise daha çok uluslararası ticaret işlemlerinde

kullanılan bir kavram olup ihraç edilen malların bedelinin ödenmesi konusunda bir bankanın önceden belirlenmiş şartlara bağlı olarak vereceği bir çeşit teminat olarak ifade edilmektedir